

Warszawa, dnia 28 sierpnia 2023 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZKF.621.37.2023

**Wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie kampanii wyborczej
i kampanii referendalnej**

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśnia, co następuje.

1. Od dnia ogłoszenia uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zarządzeniu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa (Dz. U. poz. 1636), tj. od dnia 18 sierpnia 2023 r., do dnia 13 października 2023 r. trwa zarówno kampania wyborcza (art. 124 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy – Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497), jak kampania referendalna (art. 38 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym – Dz. U. z 2020 r. poz. 851 oraz z 2023 r. poz. 497 i 1628).
2. Przepisy Kodeksu wyborczego i ustawy o referendum ogólnokrajowym określają zasady prowadzenia i finansowania agitacji wyborczej i kampanii referendalnej. Agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób, w tym w szczególności do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego (art. 105 § 1 Kodeksu wyborczego).
Kampanią referendalną jest prezentowanie swojego stanowiska przez obywateli, partie polityczne, stowarzyszenia, fundacje oraz inne podmioty w sprawie poddanej pod referendum (art. 37 ustawy o referendum ogólnokrajowym).
Obie ustawy szczegółowo określają ograniczenia prowadzenia agitacji wyborczej i kampanii referendalnej oraz konsekwencje ich naruszeń, w tym wynikające z przepisów karnych obu ustaw.
3. Zgodnie z art. 84 § 1 oraz art. 126 Kodeksu wyborczego komitety wyborcze prowadzą na zasadzie wyłączności kampanię wyborczą na rzecz kandydatów oraz

pokrywają wydatki ponoszone w związku z zarządzonymi wyborami ze swoich źródeł własnych.

Podmioty uczestniczące w kampanii referendalnej pokrywają ponoszone przez siebie wydatki ze swoich źródeł własnych, zgodnie z przepisami określającymi ich działalność finansową.

4. Jednoczesne trwanie kampanii wyborczej i kampanii referendalnej wymaga od uczestników obu kampanii ścisłego rozgraniczenia działań do nich należących.

W szczególności:

- komitety wyborcze nie mogą uczestniczyć w kampanii referendalnej, ponieważ cele ich działania określone są w przepisach Kodeksu wyborczego i wiążą się wyłącznie z udziałem w wyborach;
- wszystkie podmioty uczestniczące w kampanii referendalnej obowiązane są ściśle stosować się w swoich działaniach do ustawowej definicji tej kampanii, a więc rozpowszechniany przekaz ograniczać wyłącznie do prezentowania swojego stanowiska w sprawie poddanej pod referendum, czyli pytań, których brzmienie zostało ustalone w art. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa;
- partie polityczne uczestniczące w wyborach nie mogą w ramach kampanii referendalnej przekraczać granic prezentacji swojego stanowiska w sprawie poddanej pod referendum, ponieważ naruszałoby to zakaz prowadzenia i finansowania działalności na rzecz upowszechniania ich celów programowych, określony w art. 141 § 2 Kodeksu wyborczego;
- niedopuszczalne jest prowadzenie w ramach kampanii referendalnej faktycznej agitacji wyborczej, czyli podejmowanie przez podmioty uczestniczące w kampanii referendalnej jakichkolwiek działań mających charakter publicznego nakłaniania lub zachęcania do głosowania w określony sposób, w tym w szczególności do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego;
- dla czytelności obu kampanii istotne znaczenie ma bezwarunkowe przestrzeganie przez komitety wyborcze i podmioty uczestniczące

w kampanii referendalnej przepisów określających zasady oznaczania materiałów wyborczych (art. 109 § 2 i art. 112 Kodeksu wyborczego oraz art. 46 ustawy o referendum ogólnokrajowym).

5. Następstwem naruszania zasady nieprowadzenia agitacji wyborczej przez podmioty uczestniczące w kampanii referendalnej może być uznanie, że podmioty te świadczą nieodpłatne usługi na rzecz komitetów wyborczych, co narusza zakaz określony w art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego. Konsekwencjami niezgodnego z prawem finansowania działalności komitetu wyborczego, w tym przyjmowania przez komitet niedozwolonych korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym mogą być: odrzucenie sprawozdania finansowego komitetu, przypadek korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego lub ich równowartości, pomniejszenie ewentualnie przysługujących komitetowi środków z budżetu państwa, odrzucenie sprawozdania finansowego partii politycznej tworzącej lub współtworzącej komitet wyborczy, utrata lub pomniejszenie środków z budżetu państwa ewentualnie przysługujących partii politycznej. Niezgodne z prawem finansowanie komitetu wyborczego może skutkować też sankcjami karnymi, o których mowa w przepisach karnych Kodeksu wyborczego.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak